Ministerie van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening
Directoraat-generaal Ruimtelijke Ordening - Directie Ruimtelijk Beleid
O.v.v. Nota Ruimte
Postbus 20011
2500 EA DEN HAAG

Datum : 27 november 2025
Ons kenmerk : 2025-044

Onderwerp: Regionale zienswijze GMR op Nota Ruimte

Geachte minister,

Dank voor het delen van de ontwerp Nota Ruimte. Wij zien een gedegen analyse waar de vraagstukken, claims en verwachtingen voor de leefomgeving integraal inzichtelijk zijn gemaakt.
De Nota Ruimte geeft ook inzicht in bestuurlijke afspraken die zijn gemaakt met NOVEX- en verstedelijkingsgebieden. Vanuit deze samenwerking geven wij u als Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen (GMR) in deze 'zienswijze' een aantal verzoeken mee:

A. Aanscherping van de NOVEX-samenwerking 'Meer landschap, meer stad'
B. Verstedelijking in balans met bereikbaarheid en economische groei
C. Kraan van Nederland: investeren in robuuste watersystemen
D. Blijvende aandacht voor energie, natuur en landschap

A. AANSCHERPING NOVEX-SAMENWERKING 'MEER LANDSCHAP, MEER STAD'

Samen met u werken we "*aan het realiseren van de schaalsprong in verstedelijking, een forse herstelopgave van natuur- en watersystemen en de noodzakelijke transitie van de landbouw*" (138). De schaalsprong krijgt onder meer vorm in de realisatie van 100.000 woningen tot 2040; een aanzienlijke bijdrage aan de nationale woningbouwopgave. De leidraad voor deze samenwerking vormen de verstedelijkingsstrategie 'Meer landschap, meer stad' (BO MIRT 2022), het NOVEX-Ontwikkelperspectief (2023) en sinds kort de Regionale Investeringsagenda, die is opgesteld met The Economic Board Arnhem-Nijmegen en provincie Gelderland (2025). Ons verzoek daarbij:

1. Spreek in de Nota Ruimte consistent over 8 verstedelijkingsregio's, dus inclusief Arnhem-Nijmegen-Foodvalley, om recht te doen aan de schaalsprong in verstedelijking;
2. Typeer de regio niet als 'landelijk gebied' op pagina 102. Het doet onrecht aan het karakter van het gebied Arnhem-Nijmegen-Foodvalley (met nu bijna 1,2 miljoen inwoners) en lijkt geen rekening te houden met de verwevenheid tussen groen, water en stedelijk gebied.

B. VERSTEDELIJKING IN BALANS MET BEREIKBAARHEID EN ECONOMISCHE GROEI

We laten zien dat we samen de afspraken uit de Woondeal daadwerkelijk realiseren. We nodigen u uit om hierin samen op te blijven trekken. We zijn dan ook blij te lezen dat u ook in ons NOVEX-verstedelijkingsgebied(206) "*de huidige inzet (…) met volle energie voortzet en deze verbreedt op basis van de VISTA-strategie*". De typering van regio's (XL, L, M en S) doet wat ons betreft recht aan de verschillen in schaal en ontwikkelkracht tussen gebieden. Voor onze regio vinden we de classificatie 'L-centrum-

stadregio' passend. Voor de realisatie van de opgaven die behoren bij deze strategie en classificatie vragen wij uw aandacht voor drie punten:

1. **Ontwikkellocatie Spoorzone Liemers**
   Deze locatie biedt de mogelijkheid voor in totaal 4.000 woningen in een toekomstig te fuseren gemeente van 95.000 inwoners. De locatie ligt strategisch aan de A12 en is aangesloten op de toekomstige A15. De plek is goed ontsloten door een regionale spoorverbinding, met om de 4 minuten een station. Door deze concentratie benutten we het mobiliteitssysteem optimaal en wordt gebruik van openbaar vervoer en fietsen gestimuleerd. Ons verzoek daarbij:
   - Verduidelijk de stip ter plaatse van Westervoort op pagina 299. Deze stip is van toepassing op de gehele ontwikkellocatie Spoorzone Liemers tussen centrumstad Arnhem en Zevenaar.
2. **Netwerkanalyse mobiliteitssysteem**
   Wij voeren op dit moment samen met u een analyse uit naar de knelpunten in ons mobiliteitssysteem. Ons verzoek daarbij:
   - Blijf in onze NOVEX-samenwerking aandacht houden voor 'verbeteringen spoorcorridor Utrecht-Arnhem-Duitsland'[288], met in Arnhem een aftakking naar Nijmegen (als onderdeel is van het Programma Hoogfrequent Spoor). Deze oost-west verbinding is zowel internationaal, als ook nationaal en regionaal tussen de regio's U10, Regio Foodvalley en de regio Arnhem-Nijmegen van belang.
   - Zet in op het verbeteren van de IJssellijn, de spoorverbinding van Zwolle (via Arnhem en Nijmegen) naar Den Bosch. Deze noord-zuid verbinding draagt bij aan het creëren van meer samenhang in de stedelijke regio's rondom de Randstad.
   - Breng de spoorverbinding naar Den Bosch en Eindhoven op niveau. Deze verbinding is van belang voor onze groeiende economische relaties met Brainport. Dit heeft wat ons betreft extra urgentie gekregen door onduidelijkheid over de duur van de pauzering bij de verbreding A50.
   - Heroverweeg de goederencorridor via de Maaslijn. Op de kaart 'Mobiliteit goederenvervoer'(290) staat een goederencorridor ingetekend tussen Nijmegen en Venlo. Deze corridor bevat drie modaliteiten: via weg (A73), water (Maas) en spoor (Maaslijn). Deze loopt dwars door o.a. Nijmegen. Goederenvervoer per spoor conflicteert zodoende met onze ambities om vooral bij stations (en dus nabij spoorlijnen) te verstedelijken.
3. **Stimuleren van regionale economie**
   De beoogde ruimtelijk-economische ontwikkeling past goed bij onze ambitie om ons regionale economische DNA te stimuleren(275), in het bijzonder onze topsectoren energy, health en high tech. In onze regio werken we aan een nieuwe generatie werklocaties met volop ruimte voor circulaire bedrijvigheid en innovatie. Dit vraagt om ruimte, waarbij onze ambitie is om in 2040 20% van de ruimtevraag op te vangen door herstructurering van bestaande bedrijventerreinen.
   Ons verzoek:
   - Neem als Rijk actief deel aan de complexe opgave van herstructurering en het beter benutten van bestaande bedrijventerreinen, in aansluiting op onder meer het programma Ruimte voor Economie.

C. KRAAN VAN NEDERLAND: INVESTEREN IN ROBUUSTE WATERSYSTEMEN

Waterveiligheid en zoetwatervoorziening zijn randvoorwaarden voor alle ruimtelijke keuzes. Regionaal vraagt dit om een integrale aanpak van water, bodem en verstedelijking. Zodat we samen werken aan een robuust systeem dat bestand is tegen droogte, verzilting en extreme neerslag. Net zoals natuur en landschap (zie D) is water ook van belang als randvoorwaarde voor verstedelijking; door dit samen op te laten lopen, kunnen we voorkomen dat het ontwikkelpad op pagina 61 gaat knellen voor groei van wonen, werken en bereikbaarheid (zie B).

Samen met u beogen wij het gat tussen planvorming en realisatie zo klein mogelijk te maken[343]. Onze regio is als 'Kraan van Nederland' bij uitstek geschikt om samen te komen tot een ruimtelijke kwalitatieve benadering die recht doet aan doelen in de Nota Ruimte. Ons verzoek:

- Werk samen met ons om de Rijksdoelen over het riviersysteem robuuster te maken. In Ruimte voor de Rivier 1.0 is bewezen dat een sterke samenwerking nodig is tussen de verschillende overheden. Dit is met name van belang bij het maken van beleidskeuzes rondom het Splitsingspuntengebied in de Rijntakken. Denk daarbij aan dijkversterkingen, bodemstabilisatie, afvoerverdeling en ruimte voor hoogwater.
- Pas de dubbeldoelstelling 'ruimtelijke kwaliteit' toe in een langjarige samenwerking. Naast de waterstaatdoelen is kwaliteit een voertuig om draagvlak te creëren in de regio waar alle werkzaamheden plaats moeten vinden. Fijn dat u een regionale bod hierbij wilt betrekken ('NOVEX-check'). Benut daarbij ook de in onze regio aanwezige kennis over het inrichten van een kwalitatief rivierensysteem met partijen als WUR, Deltares en natuur- en waterbeheerders.

D. BLIJVENDE AANDACHT VOOR ENERGIE, NATUUR EN LANDSCHAP

U kiest voor investeringen in een toekomstbestendige energie-infrastructuur. Wij onderstrepen deze ambitie, in het bijzonder omdat uitbreiding van netcapaciteit een belangrijke randvoorwaarde voor de uitvoering van de verstedelijkingsopgave is. Zowel qua woningbouw als economische groei. Ons verzoek:

- Neem in de Nota Ruimte op dat energie integraal onderdeel is van de verstedelijkingsopgave en dat dit vroegtijdig meegenomen moet worden in elk ontwikkelproces. Koppel dit aan de landelijke programmering binnen het Gelderse Energie Infrastructuur (GEIS) en de Regionale Energie Strategie (RES). Zo zorgen we dat ruimtelijke keuzes aansluiten bij de mogelijkheden van het energiesysteem en dat energie tijdig wordt meegenomen om vertraging te voorkomen.
- Leg in de Nota Ruimte duidelijke aanknopingspunten vast zodat decentrale overheden in hun omgevingsprogramma's en -plannen kunnen sturen op energie. Dit maakt het gemakkelijker voor gemeenten om te sturen op netbewuste ontwikkelingen binnen het omgevingsrecht. Landelijke kaders voorkomen dat decentrale overheden eigen regels opstellen. Alleen op deze manier sturen we effectief op het gewenste decentrale energiesysteem van de toekomst.
- Zorg voor structurele financiering van regionale en lokale taken en bied ruimte voor maatwerkafspraken met netbeheerders. Dit maakt het mogelijk om aansluitingen te prioriteren en de resterende netcapaciteit optimaal te benutten.

Naast energie-infrastructuur als belangrijke randvoorwaarde voor verstedelijking, benadrukt u ook het belang van een vitale landbouwsector en een robuust natuursysteem. Wij hebben dit belang vertaald naar een ‘Uitvoeringsagenda groen-blauw raamwerk en landelijk gebied’. Graag blijven wij hierbij met u samenwerken, onder andere in het uitwerken van een realisatiestrategie voor het gezamenlijk ontwikkelde concept “Groene scheggen”. Ons verzoek daarbij:

- Werk met ons samen aan een realisatiestrategie van de groene scheggen zoals Gelderse Poort, Groene Mantel Rijk van Nijmegen, Groene Wig Arnhem-Veluwezoom en Lingezegen. Het GIOS-programma biedt hiervoor een eerste aanzet, maar de benodigde uitvoeringskracht en governance ontbreken nog om onze groene leefomgeving daadwerkelijk te versterken.
- Leg hierin ook een verband met erfgoed en cultuurhistorie, zoals bijvoorbeeld het beschermen van de Neder-Germaanse Limes.
- Help in deze samenwerking ook om de natuur in onze regio echt te beschermen en de achteruitgang om te buigen. De kracht van onze regio zit immers in de grote aanwezigheid van natuur. Maak duidelijk hoe om te gaan met deze belangrijke (randvoor)waarde. De Nota Ruimte geeft hierin wat ons betreft nog onvoldoende richting.

TOT SLOT

Wij vertrouwen erop dat deze aanvullingen bijdragen aan een uitvoerbare en toekomstbestendige Nota Ruimte. Graag blijven wij met u in gesprek om uw ambities samen met onze regionale uitvoeringskracht te realiseren. Vanuit de geest van onze verstedelijkingsstrategie en NOVEX-ontwikkelstrategie staan wij klaar om, in gebiedsgerichte samenwerking, het beleid van papier naar praktijk te brengen. Graag continueren we de samenwerking in NOVEX-verband dat zich reeds als belangrijk vliegwiel heeft bewezen.

Namens het dagelijks bestuur van de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen

Drs. H. Tiemens